

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten
Johan Bohlin

BESLUT

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Stora Vilångens Domänreservat, Kristinehamns kommun

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara Stora Vilångens Domänreservat som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Det aktuella området, vars exakta gräns kommer att bestämmas genom inmätning av Lantmäteriet, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1.

Naturreservatets namn skall vara Stora Vilångens Domänreservat.

Syfte

Reservatets syfte är att:

- bevara och utveckla naturskogskaraktären i delar av reservatet
- bibehålla den vackra landskapsbilden vid Stora Vilången
- upprätthålla gynnsam bevarandestatus för 4 ha skogbevuxen myr (91D0) som en del av EU:s nätverk av skyddad natur (Natura 2000)
- göra området tillgängligt för besökare
- bevara och informera om stenåldersboplatserna inom reservatet

Inskränkningar och föreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att följande skall gälla i reservatet.

A. Beslut med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk,
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag,
3. anlägga luftledning,
4. uppföra ny byggnad, mast, antenn eller annan anläggning,
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området,

Punkten A2 utgör inte hinder för underhåll och reparation av befintlig väg. Punkten A5 utgör inte hinder för kalkning i sjön.

Postadress
Länsstyrelsen Värmland
651 86 KARLSTAD

Besöksadress
Våxnäsgatan 5-7

Telefon
054 – 19 70 00 (växel)
054 – 19 70 68 (direkt)

Telefax
054 – 19 70 90

E-post
miljo@s.lst.se

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

B. Förpliktelse med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktigas att tåla sådana intrång i reservatet som:

1. gränsmarkering av, vägvisning, p-plats, markerad led och information om reservatet
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter, enligt redovisning under rubriken dokumentation och uppföljning i till beslutet hörande skötselplan
3. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i, reservatet (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
2. framföra fordon,

Föreskriften C2 utgör inte hinder för:

- terrängtransport av fälld älg förutsatt att spårbildning ej sker. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs

I samband med naturvetenskapliga undersökningar kan länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C.

Ordningsföreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltningen eller för den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen.

Ovan angivna inskränkningar under A ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Föreskrifternas ikraftträdande

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen, (se bilaga 4).

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

BAKGRUND**Beskrivning av naturreservatet**

Den lokala berggrunden domineras av värmlandsgranit. Berggrunden överlagras av ett som regel tunt täcke stembunden sandig morän. I anslutning till sjön finns ett par mindre torvmarker.

Stora Vilången utgör 85 av reservatets 108 hektar. Det är en oligotrof klarvattensjö som ligger 126 meter över havet. Stora Vilången bedöms vara av regionalt intresse ur fiskesynpunkt, och kalkas därför vart fjärde år. Provtagning visar att Stora Vilången har en mycket artrik bottenfauna. I sjön finns bl a de försumningskänsliga arterna *Caenis luctuosa* (dagslända) och *Tinodes waeneri* (nattslända). Den återkommande kalkningen har medfört att sjöns påverkan av försumning bedöms som obetydlig.

I boken om Kristinehamns historia (A. E. Löf, 1942) uppges att det då fanns abborre, gädda, braxen, lake, ål m fl fiskarter i sjön. Dessutom anges förekomst av kräftor.

I södra delen av området, mellan sjön och vägen mot Bjurtjärn finns en lite större fastmarksareal med småskalig mosaik av myr och fastmark. Fastmarksskogen är en 75 –100 årig likåldrig barrblandskog med liten andel död ved och tydlig påverkan av skogsbruk. På myrmarkerna finns ställvis äldre, senvuxen tallskog. Utmed södra stranden finns en mer högvuxen skog som glesats ut för att ge sikt från vägen ut över sjön.

De två öarna, Storön och Rutön, har betydligt äldre enstaka torrakor, några av dem har en för trakten imponerande dimension. Den äldsta och mest naturskogsliknande skogen finns på Rutön och på små fastmarksholmar i strandkärren.

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området:

- *Skogbevuxen myr (91D0)* 4 ha

Historik

I Axel Emanuel Löfs bok om Kristinehamns historia (1942) finns intressant läsning om Stora Vilången. Enligt Löf hade Vilången fram till ungefär 1570-talet sitt utlopp åt nordost, ned till den nuvarande sjön Kväggen. Den moränås som då spärrade Vilångens lopp mot söder, ned mot Kristinehamn, grävdes då delvis bort på uppdrag av hertig Karl i syfte att få vattenkraft till bruksanläggningarna nere vid Bro (nuvarande Kristinehamn). I Bro gårds räkenskaper för år 1574 finns redovisat kostnader för utspisning av ”en hop bönder som grovo en grav av en sjö, nämnd Kväggen (= Vilången) igenom en stor mosse, så att vattnet rinner nu ut till bruket vid Bro”. Den grävda kanalen från Vilången ned till Vassgårdasjön är ungefär 2 meter bred och 1-1,5 meter djup. Det gamla utloppet spärrades med stockar, sten och jord.

Redan 1939 avsattes 0,75 hektar av reservatsområdet som Domänreservat. Domänreservatet utökades genom ett beslut 1959 till 42,9 hektar i syfte att bevara några små holmar och uddar i sjön Stora Vilången med urskogsartade, dekorativa barrskogsbestånd - värdefulla inslag i

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

landskapsbilden. På grund av barkborreangrepp i reservatets östra delar under slutet av 70-talet minskades reservats arealen 1979 med 6,2 ha till 36 hektar fastmark.

I samband med Domänverkets bolagisering slöts en överenskommelse mellan Domänverket och staten om att några av de dåvarande Domänreservaten skulle omföras till naturreservat, men kvarstå i bolagets ägo. Ett av dessa Domänreservat är det aktuella området vid Stora Vilången.

Området uppmärksammades i den kommunala naturvårdsinventeringen i Kristinehamns kommun 1985 där det erhöll värdeklass III.

Inom det föreslagna naturreservatet finns lämningar efter tre stenåldersboplatser (RAÄ nr. 85, 86 och 87)

MOTIVERING**Motiv till skydd**

Genom reservatsbildning vid Stora Vilången säkerställs några mindre skogsbestånd med en för länsdelen osedvanligt hög ålder. Den gamla skogen på öar och uddar har stor betydelse för landskapsbilden vid Stora Vilången, och är därmed viktig för det friluftsliv som bedrivs i och vid Stora Vilången.

Proportionalitetsprincipen

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet, och de inskränkningar som gjorts i markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

ÖVRIGT**Skötsel och förvaltning**

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen, (se bilaga 4).

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

Ärendets handläggning

I samband med Domänverkets bolagisering slöts ett avtal mellan staten och Domänverket i syfte att ge ett urval Domänreservat ett permanent, lagfäst skydd. Ett av dessa Domänreservat är det aktuella området i södra delen av Stora Vilången. Länsstyrelsen har deltagit i urvalsprocessen och har ansvarat för den slutliga handläggningen av reservatsärendet.

Yttranden från remissinstanserna

Kristinehamns kommun tillstyrker reservatsbildningen, och framför att en handikappanpassad toalett bör uppföras om sanitära problem uppstår. Kommunen föreslår också, efter förslag från ledamot i miljö- och byggnadsnämnden, att reservatet utökas åt öster.

Storfors kommun ställer sig utan erinran positiv till beslutet om naturreservat.

Skogsvårdsstyrelsen Värmland-Örebro tillstyrker bildande av naturreservatet.

Vilångens fiskevårdsområdesförening är positiv till reservatsbildningen, och noterar med tillfredsställelse att det dels bevarar den speciella vildmarkskänslan vid sjön, och dels att det inte innebär några hinder för kalkning av sjön.

Ulf T. Carlsson ställer sig positiv till beslutet om naturreservat och påpekar vikten av hänsyn till fågellivet på öarna i området.

Länsstyrelsens kommentar till yttrandena

1995 slöts en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och AssiDomän AB om att 362 s k Domänreservat skulle ges lagligt skydd som naturreservat. Naturreservatet Stora Vilångens domänreservat är ett av de 362 områdena. Förutsättningen var gällande gränser för utvalda Domänreservat. Länsstyrelsen har inte funnit anledning att tidigare diskutera en utökning av området, och ser det inte heller som befogat med dagens kunskap om naturvärdena i området.

Beskrivning av reservatets gränser

Naturreservatets gränser följer till större delen samma sträckning som det tidigare Domänreservatet. Avvikelse finns dels i söder där naturreservatets gräns följer den nya vägen, dels utmed västra stranden där sommarstugor, kulturmark samt en skogklädd udde och en mindre våtmark lämnats utanför naturreservatet. I övrigt finns endast små avvikelser från tidigare Domänreservatsgräns.

Den skogsmark på udden i väster som lämnats utanför förslaget till naturreservat är i Sveaskog AB:s planer nu betecknad som NO-område (NO = Naturvård Orört).

Digital gräns finns att tillgå på Länsstyrelsens miljöenhet.

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet (se bilaga 6).

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Kerstin Wallin. Föredragande har varit avdelningsdirektör Johan Bohlin. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson och länsantikvarie Göran Wettergren.

Kerstin Wallin

Johan Bohlin

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Registeruppgifter
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Sändlista

Sveaskog AB, att. Carl Ax, Box 268, 691 25 KARLSKOGA delgivn.

Kväggeshyttans vvo, c/o Leif Almgren, Dalåsen 3, 681 91 KRISTINEHAMN delgivn.

Vassgårda älgjaktsområde, c/o Lars Wiktorsson, Söderholm Vassgårda,

681 91 KRISTINEHAMN delgivn.

Lindåshöjdens älgjaktsområde, c/o Börje Utter, Ökna 1, 681 91 KRISTINEHAMN delgivn

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

Vilångens fiskevårdsområdesförening, c/o Göte Melin, Söderled 20, 681 43
KRISTINEHAMN

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Skogsvårdsstyrelsen i Värmland-Örebro län, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Kristinehamns kommun, 681 84 KRISTINEHAMN

Storfors kommun, Box 1001, 688 29 STORFORS

Kristinehamns kommun, Miljökontoret, 681 84 KRISTINEHAMN

Jägareförbundet Värmland-Örebro, Box 65, 660 60 MOLKOM

Lantbrukarnas Riksförbund, Länsförbundet i Värmlands län, Lillerud, 660 50 VÅLBERG

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Sällskapet för Naturskydd, c/o Christina Brunsell, Lisas höjd 36, 681 43 KRISTINEHAMN

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Lars Schütt, Spelnäsgatan 9, 654 69 KARLSTAD

Ulf T. Carlsson, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN

Ola Arheimer, Magasinsvägen 58, 681 53 KRISTINEHAMN

Lennart Ohlsson, Waernsgatan 5A, 416 70 Göteborg

PLAN

KME